szövetséget nem a kormány vagy valamelyik másik régió ellen hoztuk létre.

– Ön szerint együtt tudnak majd dolgozni a jelenlegi PSD–ALDE- kormánnyal?

– Mióta polgármester vagyok, mindig ellenzékben voltam. Így alakult, ez már nem újdonság. Természetesen egy adott pillanatban az egyik vagy másik kormánnyal való együttműködés során megjelenhetnek a politikai konfliktusok is. Viszont minden felelős embernek, aki köztisztséget ér el, tudnia kell, hogy ha projekteket akar megvalósítani, azt nem teheti meg egyedül, egyetlen hatóság képviseletében. Függsz a megyei tanácstól, a prefektúrától, a minisztériumoktól, más hatóságoktól, magánvállalkozásoktól, és meg kell találnod a megfelelő együttműködési formákat. Remélem, sikerül megtalálnunk ezeket, végül is projekteket javasolunk, melyek támogatását az egyes kormányoktól is reméljük. Ha az elmúlt húsz évben stabilabb kormányaink lettek volna, ha lett volna olyan fontossági sorrend, amelyet az egymást követő kormányok megőriznek, meggyőződésem, hogy ma nem rövid autópályaszakaszokat, hanem egész autópályákat adnának át. Ha folyton változtatod a prioritásokat, ha nem viszed végig a dolgokat, akkor nincsenek eredmények. Például a határon átívelő projektek előző ciklusában, a HU-RO ciklusban a kisebb pályázatokkal is nyerni lehetett, sok kis pályázat nyert is. Kielemezték az eredményeket, s a két ország kormánya azt mondta, ez így mégsem jó. Döntsünk úgy, hogy a következő, RO-HU ciklusban a pénz feléből a nagy projekteket támogassuk, mint amilyen például a Bihar megyei stratégiai egészségügyi projekt, ne mindent a kisebbekre szánjunk, amelyek hasznosak ugyan, de kisebb a hatásfokuk. Országos és kelet-európai szinten is folyik hasonló párbeszéd, ezért remélem, hogy nem lesz nekünk sem gondunk. Lehetnek nézetkülönbségek, de eddig ezeken túljutottunk.

– Mit tart még fontosnak elmondani a Nyugati Szövetségről?

– A polgáraink jobban megértik majd, mire is szolgál ez a szövetség, amikor olyan projektek válnak valóra, amelyeknek ők is érzékelik a hasznát. Addig azok, akik kevésbé járatosak a támogatások lehívásának és a közigazgatási mechanizmusoknak a világában, kevésbé látják ennek valódi jelentőségét. A Nyugati Szövetség városok szövetsége olyan projektekért, amelyek az ország nyugati és északnyugati régióiban élők javát szolgálják.

Fried Noémi Lujza

Többeket is szerettünk volna megszólaltatni a Nyugati Szövetség létrejötte kapcsán, ám nem kaptunk válaszokat kérdéseinkre. Interjúnk elkészülte után hozta meg a temesvári önkormányzat képviselő-testülete ama döntését, mely szerint kölcsönösségi alapon érvényesnek tekintené a váradi, kolozsvári és aradi közszállítási, illetve parkolási bérleteket. Az intézkedésnek volna gyakorlati haszna, azonban a váradi reakciók meglehetősen visszafogottak, s jelzik az együttműködés gyakorlati nehézségeit: a polgármester szerint a temesvári döntést inkább a lelkesedés, mintsem józan számítások motiválták. Szkeptikus Viorel Mircea Pop, a Helyi Közszállítási Vállalat (OTL) vezetője is, mondván, ehhez egységesíteni kellene a négy város e-ticketing rendszerét. A döntés mindegyik város esetében a helyi önkormányzaté.

Alföldi Imre

Tejfoggal kőbe (13.)

Regényes önéletrajzi krónika apámról s magamról

Az 1924-ben Nagyváradon született krónikaíró annak a Mozog Nagy Imrének a fia, akinek önéletírását Jár a baka, jár *címmel közöltük folyóiratunk 2016–17-beli számaiban. Az Alföldi Imre írói álnevet használó ifjabbik Nagy Imre emlékiratai édesapja hagyatékával együtt kerültek hozzánk. A vaskos gépiratköteg élére szerzőnk a következő, sokat sejtető megjegyzést fűzte: „Egy hegedűművésznek készülő, de végül is középszerű írásipari dolgozóvá kisiklott váradi fiatalember emlékeiből.” A gyermek- és ifjúkorát, tanulóéveit Váradon töltő fiatalember ígéretesnek tűnő zenei pályafutását a második világháború végén – leventeként – a frontra kerülés, majd a hadifogság pokla törte meg. Kalandos úton hazavergődve, mintegy pótcselekvésként állt be „írásipari dolgozó”-nak. Újságíróként előbb szülővárosában tevékenykedett, majd Budapestre költözve különböző lapok, illetve a Rádiókabaré munkatársa lett. Krimiszerzőként öt kötete jelent meg, részint a Népszava kiadásában. Önéletírásának sorozatban közlendő részleteit a születésétől 1947-ig terjedő időszakból válogattuk.*

Sz. A.

Anyám rettentő izgalomban volt, ha Olasziba utaztunk. De másképpen, mint én. A hajnali, legkorábbi vonatot választotta. Még föl se virradt, mikor másfél órával az indulás előtt máris kirohantunk a nagyállomásra, hogy le ne késsük a beszállást. Később néhány évtizeddel csak a feleségemen észleltem akkora vonatfrászt, mint amilyen jóanyámat kínozta, hozta izgalomba. A vonat ugyan Váradról indult, tehát nem kellett attól tartanunk, hogy bizonytalan az érkezés és a továbbindulás időpontja, de biztos, ami biztos, „idejekorán” elindultunk az állomásra, hiszen „még jegyet is kell váltani”, és nem minden ablaknál tudnak – vagy akarnak – magyarul beszélni a pénztárosok, anyám meg, szegény, egyik ablaknál se tudott románul… A sietésre ösztökélés már előző este elkezdődött, mielőtt lefeküdtünk volna. „Gyorsan ágyba – mondta anyám már este hét előtt. – Reggel korán kelünk, mert megyünk Olasziba!” Ez a korán aztán valóban korán volt, attól függően, hánykor indultak Szatmárra a „pullmanok”, anyám szava szerint azok az „úri kocsik”, szép hosszúak, elegánsak, amelyekben még a harmadosztály fapadja is kényelmesebb, mit a somlyói zötyögősön, amelyikre át kellett szállnunk. Elnézegettem az első- és másodosztályra fölszálló utasnépet: elérhetetlen távolságban lebegtek felettünk, főképp anyagilag és társadalmilag. A hozzánk hasonlóak harmadosztályon utaztak, az „urak” meg a többin. Ha mi anyámmal nem is, de a harmadikon utazók általában kopottak, borostásak, pálinkabűzösek, fokhagymaszagúak voltak, ruházatuk gyakorta rongyos vagy foltos, beszédmodoruk mosdatlan, és mintha mindegyikük süket lett volna, állandóan ordítoztak egymásnak. A románok főleg, de a magyarok is. Elhelyezkedésük után aztán kifújták magukból a fokhagymát, előkerült a cujkás vagy a szilvapálinkás üveg, a legolcsóbb, tehát a legbüdösebb dohány, amit vagy pipába gyömöszköltek, vagy papirosba göngyölgettek nagy hozzáértéssel nyálazva össze a művelet végén. (…)

Érolasziban Zsiga bátyáméknak szép nagy libáik voltak, és köztük görög-

tek ide-oda az aranyos sárga színű kislibák. Elgyönyörködtem bennük, majd mintha apám gyerekkori „bűncselekményét”, a kislibák agyongórálását akartam volna megismételni, dobálni kezdtem őket, mert tetszett, ahogy félelmükben a szélrózsa minden irányába menekülnek. Piroska néném, Zsiga bátyám felesége épp akkor jött oda. Rám szólt szelíden, hogy ne góráljak, mert még agyonütöm valamelyik kislibát. Anyám is akkor ért oda, ő meg úgy értette, hogy a rossz, amitől Piroska néném óvott, már be is következett. Gondolkodás nélkül rám csapott inas kezével. Rettentően sírtam utána. Mit sírtam, vonyítottam. Szélcsendben akár Köbölkútig, Kágyáig, messzebb is elhallatszott talán, annyira ríttam. Ki nem érdemelt megcsapatásom fájdalmával visszabandukoltam az udvarra, a tornác elé. Láttam nagy szipogva, hogy a koca, amelyiknek a hátán lovagolni – azaz kocagolni – is lehetett, oldalra dől, a sok kis apró malac pedig megrohanja, és falni kezdi anyja hasán azokat a nagy, duzzadt „szümőcsöket”, és szopni kezdenek. Persze, nem tudtam, mit csinálnak, riasztottam is rögvest nagymamát: „Jöjjík mán, nagymama, mert eszi a sok kisdisznó azt a nagyot!” Ettől a mondásomtól aztán kacagásra fakadt nagymama, nevetni kezdett Piroska néném, elszállt a méreg anyámból is. Még a koca is úgy röcögött, hogy nevetésnek hallottam. Kacagni kezdtem hát én is, könnyes szemmel, ahogy sírás után lehet. (...)

Ha Érolasziban rokonlátogatásunk idején zápor, zivatar vonult végig a falu fölött, akkor csak úgy tudtam közlekedni, ha más ment helyettem. Zsiga bátyám ültetett a vállára, s úgy vitt, ha kellett, mert beléragadtam a térdig érő sárba. Meg más okból is. Anyám mindig kirittyentett, ha Olasziba „hazalátogattunk”. Lakkcipőt adott rám, például. Minek? Hogy lássák azok az Érolasziban maradt „szegény népek”, hogy milyen egy „váradi gazdag”... Nos, hát ilyen lakkcipellővel nem lehetett Olasziban eső után közlekedni, még a kerti budiba se eljutni, csak Zsiga bátyám erős, izmos vállán. Ott is csak ríva a félelemtől, hogy lebillenek és elterülök a sárban. Annyit bőgtem én Olasziban, de annyit, hol ezért, hol meg azért, hogy máig úgy érzem: tartozom annak a jóságos magyar kálvinista községnek egy kitüntetéssel, amiért éveken át tűrte, s győzte füllel, türelemmel, hogy látogatom. Hol azért sírtam, mert rettegtem a sötétségben, hol meg azért, mert sziszegnek a libák. Hol a légy csípett meg, hol a méh. Hol a lábamat döfte meg valami, ha ledobtam a cipőt, hol attól féltem, hogy éjjel Anyu megszökik, hazamegy Váradra, és engem itt hagy a világ végén, Érolasziban. Ahonnan nincs visszatérés. Ezt a „Pro Emericus Ordibatus” emlékérmet át kellene adni, amíg még létezem. Efféle semmiségeken csak nagy tehetségek tudhattak olyan tenyérbe mászóan vonyítani, mint amiképp én tettem akkor. Utálatos lehettem...

Zsófi nagymamának akkora dunyhái voltak, hogy nyögve tudtam megfordulni a súlyuk alatt. Látni meg semerre se lehetett tőlük, valóságos hegyként tornyosultak az arcom fölé, akárhogyan is lepaskolta bennük a tollat jóanyám. Így aztán reggelenként föl kellett ülnöm, hogy megtekintsem kedvenc eperfámat: aranylik-e már levelein a fölkelő nap? Odakintről, a pitvarból nagymama, Zsiga bátyám meg Piroska néném korai neszezései szivárogtak át az ajtó résein: toppanások, edénycsörgés, halk beszédek foszlányai. „Adtál már a malacoknak enni?” „Ezek a kacsák láttak-e ma vizet?” „Kihordtad a trágyát a tehenek alól?” „Mit doboltak az imént?”

Igen, az is különbözött Érolasziban a mi váradi életünktől, hogy míg otthon Apu újságokból böngészte ki vagy másoktól hallottuk meg, mi hír a nagyvilágban, mit kell befizetni és miért, hol kell jelentkezni valakinek valamikor, itt Olasziban meg a kisbíró dobolta ki a híreket, a tudnivalókat: „Közhírré tétetik! Felhívatik Érolaszi lakkosságának figyelme,

hogy a hegyközséghez tartozó személyek a kössígházán legkésőbb e hét végéig jelenteni tartoznak...” stb. stb. Megállt a falu különböző pontjain, megverte jól a dobját, s amikor már néhányan köréje gyűltek, akkor kántáló hangon, kis hadarással elénekelte a tudnivalókat. Azután lecsapott kettőt-hármat a dobra, ezzel jelezte, hogy a kinyilatkoztatásnak vége. Aki hallja, adja át másoknak is, akik a dobolást nem hallották. Nagyon tetszett nekem akkor, öt-hatévesen ez a kisbírói tisztség, Igaz, már véglegesen eldöntöttem, előbb, hogy *rádió leszek,* „aki” mindenkihez szól, mint a Freiberger-kocsmából való, aztán meg hogy *kéményseprő,* mert azt mindenki megnézi, sőt a gombját is megfogja, amikor elvonul előttünk a karikára gombolyított drótjával meg azzal az emberfej nagyságú, fekete gömbkefével. De legfőképp az vonzott a kéményseprőhöz a tetőre mászkálások gyönyörén túl, hogy akárhányszor szembetalálkoztam a művelőivel, mindig kormosak voltak, tetőtől talpig koszos-feketék, ami arról vallott, hogy számukra nem lehet kötelező a minden reggeli mosakodás, aminél nagyobb hülyeség végképp nincs a világon, és már az is megérné a kéményseprőséget, hogy ez elmaradjon. Meg kőműves is akartam lenni, a fagylaltosságon és a konfliskocsisságon kívül, mert az olyan szép, amint téglaporos, malteres ruhában és sipkában kicsit dülöngézve a sok fröccstől, hazainog az ember a munkából, mint azt a Ferenc utcában elvonuló kőműveseknél tapasztaltam. Vagy fölpattan a konflis a kocsi bakjára a hosszú ostorral, addig már felszállt az uraság hátul, esetleg egy gyönyörű nővel, és felkiált: „Hajtson a Fő utcai Park szállodához, a Vájszlovicsba!” Az ember meg azt válaszolja, „igenis”, és rálegyint a lovára, amelyik ott búslakodik a kocsi előtt, fején az abrakos tarisznyával, s rág, rág naphosszat, és szép, sötétzöld citromokat ereget hátulról, az utca kövezetére.

Olasziban határoztam el, amikor legelőször hallottam a kisbírót dobolni és közhírré tenni, hogy nem leszek én se rádió, se kőműves, se kocsis, én kisbíró leszek! Váradon úgysincs. Ott biztosan nagyon kell. Az a dob se lehet olyan drága, mint egy konfliskocsi lóval, a ruhám se lesz olyan piszkos, mint a kéményseprőé vagy a kőművesé, és éppen úgy kell ide-oda menni, szétjárkálni a kisbírónak, mint a konflisnak a városban. De a konflis nem beszélhet a néphez, mint a kisbíró, csak a lovához. Márpedig micsoda dicsőség! Mindenki előjön a vackából, kiáll a kapuja elé, odacsoportosul a kisbíró köré, ő meg hivatala fontosságának tudatában van, hiszen ő már tudja mindazt, amit a többi ember csak ezután fog megtudni, szertartásosan előkajtatja a papirost, amiről fölolvassa szótagolva, hangosan kántálva a közlendőket. Előbb krákog egyet, megköszörüli a torkát, esetleg köp is egy szépet, és rázendít: „Közhírré tétetik...” Anyámnak rögtön el is árultam, tudja meg mielőbb, ne akkor mérgelődjék, ha itt az ideje, hogy vége a kéményseprőségnek. „Kisbíró? – nevetett anyám. – Az városon a fenének se kell! Ott az újság! Ha azt akarod, hogy az emberek tőled tudják meg, amit te már tudsz, akkor legyél majd újságcsináló!” Valóban az lettem 18-19. évemre, de akkor már egyáltalán nem emlékeztem az érolaszi fogadalmamra, tehát nem azért lettem újságíró. Sőt, időközben sokáig csakis labdarúgó, pap, komikus színész, borbély, hegedűművész, B. Gizi férje, postás, világutazó vagy hadvezér akartam lenni, attól függően, hogy kiről beszéltek a legtöbbet a környezetemben, vagy amikor már olvasni is megtanultam, kiről olvastam egy jó könyvet. (...)

A várad-réti református egyházközség – ahová tartoztunk – dr. Gyenge János lelkész irányításával szerveződött meg, aki előbb a Nogáll utcai óvoda egyik termében, később egy Erzsébet-liget utcai házban tartotta istentiszteleteit. Gyűjtést kezdeményezett egy várad-réti imaház létesítése céljából. Emiatt indokolatlan támadások érték őt, mire Sulyok István püspök elmozdította, és helyére, a létesülő várad-réti gyülekezet élére